

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Zawada (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

ze skargi R. P.
o wznowienie postępowania w sprawie XIII C .../02 Sądu Okręgowego
oraz I ACa .../08 Sądu Apelacyjnego
z powództwa R. P.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez:
Zakład Karny w Ł., /.../
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 listopada 2012 r.,
zażalenia powoda (skarżącego)
na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 21 listopada 2011 r.,

- 1) oddala zażalenie;
- 2) przyznaje radcy prawnemu R. S. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta), która podlega podwyższeniu o podatek od towarów i usług (VAT) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;
- 3) nie obciąża powoda kosztami postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę powoda o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem tego Sądu z dnia 16 lipca 2008

r., ponieważ nie została ona oparta na ustawowych podstawach wznowienia. Powołanie się przez skarżącego na podstawę przewidzianą w art. 403 § 2 k.p.c. nie zostało jednak połączone ze wskazaniem konkretnych okoliczności i dowodów, których nie mógł powołać przed zakończeniem wymienionej sprawy. Nie spełnia tego wymagania oświadczenie, że są to dokumenty sporządzone przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w R. oraz bliżej nieoznaczona dokumentacja medyczna. Nie było również przyczyn do uznania, że skazany został pozbawiony możliwości działania. W toku postępowania odwoławczego zarzut nieważności w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji był podniesiony i uznany przez Sąd Apelacyjny za bezzasadny. Natomiast w rozprawie apelacyjnej powód brał udział osobiście, a zatem nie może być mowy o pozbawieniu go możliwości działania.

W zażaleniu powód domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, zarzucając naruszenie art. 410 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie, polegające na merytorycznej ocenie skargi o wznowienie postępowania na etapie badania, czy została oparta na ustawowej podstawie. Doprowadziło to do jej odrzucenia, a ponadto Sąd zaniechał wezwania powoda do uprawdopodobnienia okoliczności wskazanych przez niego w skardze.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, umożliwiającym wzruszenie prawomocnych orzeczeń, dlatego podlega szczególnym rygorom odnośnie formy i treści, które określone zostały w art. 409 k.p.c. Wnoszący zatem skargę powinien spełnić łącznie wszystkie objęte nim wymagania, do których należą: oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, dochowanie warunków przewidzianych dla pozwu, wskazanie podstawy wznowienia i jej uzasadnienia, przytoczenie okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wniosek o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Niedochowanie warunków przewidzianych dla pozwu (wniosku) powoduje zwrot pisma, a wniesienie skargi po upływie terminu określonego w art. 407 k.p.c., niedopuszczalnej lub nieopartej na ustawowej podstawie, jej odrzucenie. Wskazanie podstawy wznowienia, które wyczerpująco

wymienione zostały w art. 401, 401¹, 403 k.p.c., powinno być dokonane poprzez określenie okoliczności uzasadniających złożenie skargi o wznowienie postępowania, co wraz z uzasadnieniem podstawy wznowienia jest niezbędne przy badaniu dopuszczalności wznowienia. Dominujący jest w orzecznictwie pogląd, podzielany w rozpoznawanej sprawie, który przyjmuje, że badanie przesłanki oparcia skargi o wznowienie postępowania na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968 nr 8-9, poz. 154; z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, niepubl.; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. Sądu Najwyższego z 2005 r. nr 9 poz. 14; z dnia 10 lutego 2006 r., I PZ 33/05, OSNP 2007 nr 3-4, poz. 48; z dnia 14 maja 2009 r., I CZ 20/09, niepubl.; z dnia 3 lutego 2011 r., II UZ 47/10, niepubl.; z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UZ 10/11, niepubl. z dnia 18 kwietnia 2011 r., III UZ 6/11, niepubl.). Samo powołanie się na odpowiedni przepis kodeksu postępowania cywilnego, dopuszczający możliwość wznowienia postępowania - na przewidzianej nim podstawie - nie czyni zadość wymaganiu w postaci oparcia skargi o ustawową podstawę.

Wskazanie pozbawienia możliwości działania jako podstawy wznowienia postępowania, będącej skutkiem naruszenia przepisów prawa, nakładało na skarżącego obowiązek określenia sytuacji, w której z przyczyny leżącej poza jego osobą nie mógł on brać udziału w sprawie. Chodzi zatem o takie pozbawienie możliwości działania, które utożsamiane jest z podstawą nieważności postępowania, określoną w art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2009 r., II PZ 38/08; wyroki z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNCP 1975 r., nr 5, poz. 84 i z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 r., nr 10, poz. 172). Nie zachodzi natomiast nieważność postępowania, a tylko jego wadliwość, jeżeli na skutek uchybień sądu doszło do naruszenia praw procesowych strony, niepozbawiających jej jednak możliwości działania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 271/04, OSNP 2006 r., nr 5-6, poz. 95; z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 286/07, niepubl.). Przytoczone przez skarżącego

okoliczności nie spełniają tych wymagań, nie wskazują na istnienie podstawy przewidzianej art. 401 pkt 2 k.p.c. Podkreślenia wymaga, że w apelacji skarżący podniósł zarzut nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c., brał udział w postępowaniu apelacyjnym, a Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 7 maja 2009 r. odmówił przyjęcia złożonej przez niego skargi kasacyjnej do rozpoznania. Te fakty przeczą stanowisku skarżącego o istnieniu wymienionej podstawy.

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie przewidzianej art. 403 § 2 k.p.c. jest uzależniona od łącznego zaistnienia przesłanek wykrycia po uprawomocnieniu się orzeczenia nowych faktów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz niemożności skorzystania z nich przez strony w poprzednim postępowaniu. Przedstawienie środków dowodowych lub okoliczności faktycznych, które nie było możliwe w zakończonym postępowaniu, nie może odnosić się do okresu po jego zakończeniu. Podstawą wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. mogą być tylko okoliczności w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnione i wówczas nieujawnialne. Jeżeli w poprzednim postępowaniu istniała obiektywna możliwość powołania się na okoliczności faktyczne i środki dowodowe, a zaniechanie strony w tym przedmiocie było następstwem jej opieszałości, zaniedbań, zapomnienia, czy błędnej oceny potrzeby powołania, to nie zachodzi podstawa przewidziana wymienionym przepisem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 601/09, niepubl.; postanowienia z dnia 15 maja 1968 r., I CO 1/68, OSNCP 1969 nr 2, poz. 36; z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, niepubl.; z dnia 17 stycznia 2001 r. IV CKN 1515/00, niepubl.; z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 158/03, niepubl.; z dnia 4 marca 2005 r., III CZ 134/04, niepubl.. Nie stanowi nowego dowodu w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. tego rodzaju dowód, z którego strona mogła skorzystać przy dołożeniu należytej staranności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2009 r., II CZ 16/09, niepubl.). Środek dowodowy, który powstał po uprawomocnieniu się orzeczenia nie stanowi podstawy wznowienia przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c. Chodzi bowiem o to, że musiałby powstać przed rozstrzygnięciem sprawy - w trakcie postępowania i przed jego zakończeniem, a jedynie nie był znany (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 132/11 niepubl.; z dnia 6 maja 2010 r.,

III PZ 3/10, niepubl.). Odnosząc wypracowane w orzecznictwie zapatrywania związane z wykładnią art. 409, 410 § 1 i 403 § 2 k.p.c. na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że Sąd Apelacyjny dokonał właściwego badania przesłanki oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, zgodnego z przyjmowanym rozumieniem art. 410 § 1 k.p.c. Nie było podstaw do uznania, że doszło do merytorycznej oceny podstawy wznowienia. Skarżący nie wykazał, że bliżej nieokreślona dokumentacja zawarta w aktach sprawy karnej, czy też dokumentacja medyczna zostały wykryte po prawomocnym zakończeniu sprawy, a w jej toku nie mógł z nich skorzystać. Nie zasługiwał na podzielenie zarzut niewezwania skarżącego do uprawdopodobnienia okoliczności wskazanych w skardze, ponieważ obowiązek taki nie został nałożony na sąd badający podstawy skargi w zakresie przewidzianym art. 410 § 1 k.p.c.

Z powyższych względów bezzasadne zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. W oparciu o § 2 pkt 3, 15 i 16 oraz § 6 pkt 7 oraz § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) przyznane zostały pełnomocnikowi powoda koszty nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu zażaleniowym. Na podstawie art. 102 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy nie obciążył powoda kosztami postępowania zażaleniowego, uznając że przemawia za tym jego trudna sytuacja majątkowa i życiowa.